

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา
ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

FACTORS INFLUENCING THE ATTITUDE OF STUDENT TEACHERS AT
THE FACULTY OF EDUCATION, PHRANAKHON SI AYUTTHAYA RAJABHAT UNIVERSITY,
REGARDING VOLUNTEER ACTIVITIES AT THE BORDER PATROL POLICE SCHOOL

พัทธกรณ์ วิวรรณมงคล

Phatsakon Wiwanthamongkhon

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

วิชา ต่างใจ

Warisa Thangjai

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Faculty of Science, Ramkhamhaeng University

E-mail: wphatsakon@aru.ac.th

Received November 22, 2022; Revised December 7, 2022; Accepted December 23, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและเพื่อศึกษาตัวแบบสำหรับการพยากรณ์เจตคติของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครูที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพระยานุเคราะห์ฯ 1 จังหวัดสระแก้ว จำนวน 34 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิธีเชิงสถิติ ได้แก่ การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่าเพศ สาขาวิชา และระดับชั้นปีการศึกษาของนักศึกษาครูที่แตกต่างกันมีผลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไม่แตกต่างกัน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่าด้านรูปแบบกิจกรรมจิตอาสา ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และด้านประโยชน์ที่ได้รับมีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 นอกจากนี้ยังพบว่า

ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกที่เป็นเส้นตรง ซึ่งด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์สามารถอธิบายความผันแปรของเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาได้ ร้อยละ 55.200 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมจิตอาสาโดยเน้นการเสริมสร้าง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมจิตอาสาอื่น ๆ

คำสำคัญ: จิตอาสา, เจตคติ, นักศึกษาครู, ปัจจัย, โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

Abstract

This research aimed to determine factors influencing the attitudes of student teachers at the Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, regarding volunteer activities at the Border Patrol Police school and to provide a model for forecasting the attitudes of student teachers at the Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University regarding volunteer activities at the Border Patrol Police school. The sample comprised 34 student teachers who had participated in volunteer activities at Perayanukroh 1 Border Patrol Police school in Sa Kaeo province, using accidental sampling. The research paradigm is based on quantitative research and The tool used to collect the data was a questionnaire. The statistics employed to analyze the data were the frequency, percentage, mean, and standard deviation, and statistical methods comprised a t-test, one-way analysis of variance, and multiple regression analysis.

There were no differences in attitude regarding volunteer activities in the Border Patrol Police school among the student teachers regarding their gender, field of study, and academic year. The results of a multiple regression analysis indicate that the form of the volunteer activity, the desirable characteristic, and the benefit of participating statistically significantly influenced the attitude regarding volunteer activities at the 0.050 level. Moreover, the desirable characteristic and the attitude regarding volunteer activities had a positive linear relationship, with the desirable characteristic causing a variation of 55.200% in the attitude regarding the volunteer activities. The results can be used as a guideline for volunteer activity development by focusing on increasing the desirable characteristic of the student teachers regarding other volunteer activities.

Keywords: Volunteer, Attitude, Student Teacher, Factor, Border Patrol Police School

บทนำ

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความเสียสละแบ่งปันหรือความมีจิตอาสาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในสังคมปัจจุบัน ซึ่งจิตอาสา คือ ผู้ที่มีจิตใจเป็นผู้ให้ด้วยความเต็มใจและสมัครใจเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม เช่น การให้สิ่งของ การให้เงิน การให้ความช่วยเหลือด้วยกำลังร่างกาย การให้ความช่วยเหลือด้วยความคิดและสติปัญญา และการเสียสละเวลา เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่หวังผลตอบแทน ความมีจิตอาสาช่วยลดอัตราหรือความเป็นตัวเป็นตนของตนเองลง ส่วนอาสาสมัคร คือ งานที่เกิดจากผู้ที่มีจิตอาสาสมัครใจเข้ามาช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม บางครั้งเรียกอาสาสมัครว่าจิตอาสา ซึ่งอาสาสมัครเสียสละร่างกายและเวลาเพื่อช่วยเหลือให้ผู้อื่นมีความสุขและทำให้สังคมน่าอยู่มากขึ้น โดยอาสาสมัครจะไม่หวังผลตอบแทนในรูปของเงินหรือสิ่งของ แต่ผลตอบแทนที่อาสาสมัครจะได้รับ คือ ความสุขและความภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มุลินีวิทยุสธิคุณ, 2561) จากรายงานข้อมูลสถิติจิตอาสาในประเทศไทยของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พบว่า ประเทศไทยมีอาสาสมัครประมาณ 10.410 ล้านคน ซึ่งอาสาสมัครที่มีอายุ 17-25 ปี เป็นกลุ่มที่สนใจงานอาสาสมัครมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.500 ของสมาชิกธนาคารจิตอาสา โดยหมวดงานอาสาที่ได้รับความนิยม 5 อันดับแรก ได้แก่ หมวดเด็ก เยาวชน และสตรี หมวดผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส หมวดธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมวดการศึกษา เรียนรู้ และฝึกอบรม และหมวดศิลปะและวัฒนธรรม ตามลำดับ (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2565)

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพระยานุเคราะห์ 1 จังหวัดสระแก้ว เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาด้วยความมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร โดยบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น ปลุกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดี มีความรู้ มีวินัยและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีใจรัก ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และมีพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต ตามปรัชญาของโรงเรียน คือ “สร้างภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต สัมฤทธิ์ผลความมั่นคง” นอกจากนี้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยังมีการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เจ้าฟ้ามหาดลย์สิริรัตนมหาราชราลงกรณวราภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี โดยโครงการที่สำคัญ คือ โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสามารถดำเนินงานจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1, 2565) ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและมีส่วนสำคัญในการร่วมขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถิ่นทุรกันดารและด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับโอกาสเช่นเดียวกับเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองหรือเขตชนบท และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถิ่นทุรกันดารให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้กำหนดอัตลักษณ์ไว้ว่า “ใฝ่รู้ อุตสาหะ สำนึกดี มีจิตอาสา” และเอกลักษณ์ที่ว่า “สร้างครูดี มีวัฒนธรรม ร่วมพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น” ให้เป็นสิ่งที่สะท้อนคุณลักษณะของบัณฑิตครูที่มหาวิทยาลัยพึงประสงค์ในการร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น เพื่อสร้างสังคมแห่งการแบ่งปันให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม โดยแนวคิดการเรียนรู้จากการให้บริการสังคมถือเป็นหลักการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งการทำกิจกรรมและลงมือปฏิบัติการบริการสังคมเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมในการคิดพิจารณาและไตร่ตรองด้วยการนำความรู้และทักษะทางวิชาการไปประยุกต์ใช้และวางแผนในสถานการณ์ต่าง ๆ (Kraft, 1996) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้เห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าวและจัดกิจกรรมจิตอาสาขึ้น โดยให้นักศึกษาที่มีความเป็นจิตอาสาสมัครเข้าร่วมด้วยความสมัครใจเพื่อดำเนินกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทความวิจัยนี้นำเสนอปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมและสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตครูให้เป็นไปตามเป้าหมายในการพัฒนาของมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
2. เพื่อศึกษาตัวแบบสำหรับการพยากรณ์เจตคติของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคตินั้น Good (1973) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความโน้มเอียงหรือแนวโน้มของบุคคลที่จะตอบสนองต่อสิ่งของหรือสถานการณ์ โดยปกติจะแสดงออกพร้อมกับความรู้สึกและอารมณ์ ซึ่งเจตคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่จะอ้างอิงจากพฤติกรรมที่แสดงออก โดยตามทฤษฎีของ Bandura (1986) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ซึ่งมีความเชื่อว่าปัจจัยด้านพฤติกรรม (Behavioral Factor) มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านบุคคล (Personal Factor) และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Environmental Factor) ร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) ซึ่งปัจจัยหนึ่งจะมีผลต่อการกำหนดปัจจัยอื่น ๆ ต้องอาศัยเวลา โดยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัย ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านพฤติกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านพฤติกรรมและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งการเกิดเจตคติสามารถเกิดมาจากหลายปัจจัย ดังที่ Loudon & Della Bitta (1993) กล่าวถึงปัจจัยทำให้เกิดเจตคติ ได้แก่ ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Personal Experience) การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ (Group Associations) และปัจจัยอิทธิพลอื่น (Influential Others)

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตอาสา

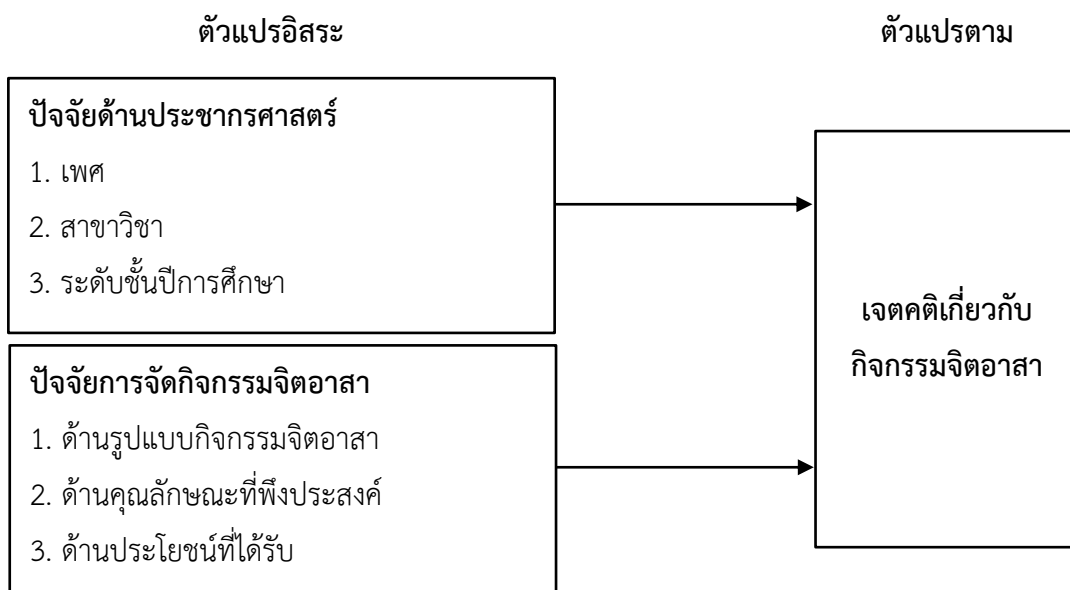
การมีจิตอาสาเป็นพฤติกรรมที่คาดหวังตามวิสัยทัศน์ของสังคม ซึ่งตลอดเวลาที่ผ่านมาได้มีการศึกษาวิจัยถึงอิทธิพลและปัจจัยที่จะทำให้เกิดจิตอาสาว่าเป็นประเด็นของการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและเป็นที่ได้มีการปลูกฝังมาเป็นเวลาช้านานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การทำประโยชน์เพื่อสังคม การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ซึ่ง Bandura (1986) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) เพื่ออธิบายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตอาสา โดยเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่อาจมีปัจจัยด้านบุคคลร่วมด้วย ซึ่งปัจจัยด้านบุคคลจะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกันกับปัจจัยด้านพฤติกรรมและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม นอกจากนี้พฤติกรรมของบุคคลยังมีผลมาจากการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งอาจเป็นประสบการณ์โดยตรงหรือประสบการณ์โดยอ้อม กล่าวคือ บุคคลเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม ซึ่งการเรียนรู้เหล่านี้จะกลายเป็นความเชื่อที่มีผลต่อการควบคุมพฤติกรรมของบุคคล นอกจากนี้บุคคลมักจะใช้เงื่อนไขของสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ หรือผลลัพธ์ที่เกิดจากพฤติกรรมเป็นข้อมูลในการตัดสินใจที่จะแสดงพฤติกรรมครั้งต่อไป ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าพฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางโดยขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ที่ได้รับจากสังคม (Bandura, 1977)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติ สรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดเจตคตินั้นเกิดจากหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยประสบการณ์โดยตรงของบุคคล ปัจจัยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลอื่น ซึ่งเจตคตินั้นเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ด้านพฤติกรรม และด้านสภาพแวดล้อมที่ทำให้บุคคลตอบสนองต่อความรู้สึกและอารมณ์ ส่งผลต่อการมีเจตคติต่อกิจกรรมจิตอาสาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีสำหรับการศึกษาปัจจัยข้างต้นนั้นเป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกิจกรรมทั่วไป ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาเจตคติในการจัดกิจกรรมจิตอาสาได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามทฤษฎีของการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) และการวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาแตกต่างกัน
2. ปัจจัยการจัดกิจกรรมจิตอาสามีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพืระยานุเคราะห์ฯ 1 จังหวัดสระแก้ว จำนวน 37 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพืระยานุเคราะห์ฯ 1 จังหวัดสระแก้ว ที่ถูกเลือกเก็บข้อมูล โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น คือ การเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 34 คน

ซึ่งคำนวณได้จากสูตร $n = \frac{N}{1 + Ne^2}$ เมื่อ n แทน ขนาดตัวอย่าง, N แทน ขนาดประชากร และ e แทน ความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ โดยกำหนดให้เท่ากับ 0.050 (ศิริพงศ์ พฤทธิพันธุ์, 2553)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วยคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ เพศ สาขาวิชา และระดับชั้นปีการศึกษา

ส่วนที่ 2 การจัดกิจกรรมจิตอาสา ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีทั้งหมด 3 ด้าน ประกอบด้วยคำถาม 14 ข้อ ได้แก่ ด้านรูปแบบกิจกรรมจิตอาสา จำนวน 5 ข้อ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน 5 ข้อ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 เจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยคำถาม 6 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

การตรวจสอบและประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถาม โดยคำนวณค่า Index of Item Objective Congruence (IOC) เท่ากับ 0.835

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพืระยานุเคราะห์ฯ 1 จังหวัดสระแก้ว จำนวน 34 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาประมวลผลด้วยโปรแกรม RStudio ซึ่งเป็นโปรแกรมทางสถิติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบที่การวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยวิธีการถดถอยทีละขั้น

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาไม่แตกต่างกัน ($t = 0.584$, $p\text{-value} = 0.563$) สาขาวิชาที่แตกต่างกันมีผลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาไม่แตกต่างกัน ($F = 1.334$, $p\text{-value} = 0.279$) และระดับชั้นปีการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาไม่แตกต่างกัน ($F = 0.285$, $p\text{-value} = 0.754$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยการจัดกิจกรรมจิตอาสาด้านรูปแบบกิจกรรมจิตอาสา ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และด้านประโยชน์ที่ได้รับมีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่มีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา

การจัดกิจกรรมจิตอาสา	F	p-value	ผลการทดสอบ
ด้านรูปแบบกิจกรรมจิตอาสา	18.047	0.000*	มีอิทธิพล
ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์	39.473	0.000*	มีอิทธิพล
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	6.523	0.016*	มีอิทธิพล

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 ($p\text{-value} < 0.050$)

การวิเคราะห์ตัวแบบการถดถอยพหุคูณโดยวิธีการถดถอยทีละขั้นของปัจจัยการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่มีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา พบว่า ตัวแปรอิสระ 1 ตัว คือ ตัวแปรของการจัดกิจกรรมจิตอาสาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (X_c) สามารถอธิบายความผันแปรเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาได้ร้อยละ 55.200 ซึ่งด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีผลเชิงบวกที่เป็นเส้นตรงต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา ($\beta_1 = 0.610$, $R = 0.743$) ดังตารางที่ 2 โดยสมการถดถอยอย่างง่าย คือ

$$\hat{Y} = 1.968 + 0.610X_c$$

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ตัวแบบการถดถอยของปัจจัยการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่มีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา

การจัดกิจกรรมจิตอาสา	β_i	t	p-value
ค่าคงที่	1.968	4.375	0.000*
ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์	0.610	6.283	0.000*
$R^2 = 0.552$, $R=0.743$, $SE = 0.222$, $F = 39.470$, $p\text{-value} = 0.000^*$			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 ($p\text{-value} < 0.050$)

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า เพศ สาขาวิชา และระดับชั้นปีการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาได้รับการปลูกฝังให้มีแนวคิดจิตอาสาทั้งความรู้และประสบการณ์ในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Christman & Counte (1981) ที่กล่าวไว้ว่าการปฏิบัติตนของบุคคลมีความสัมพันธ์กับเจตคติ โดยเจตคติมีความรู้เป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วรพงษ์ วิชาญ และชัยธัช จันทร์สมุด (2563) ศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองแวง อำเภอสุมเต็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งพบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีเพศและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับศิริสุข นาคะเสนีย์ และคณะ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า เพศ สาขาวิชา และชั้นปีที่ศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

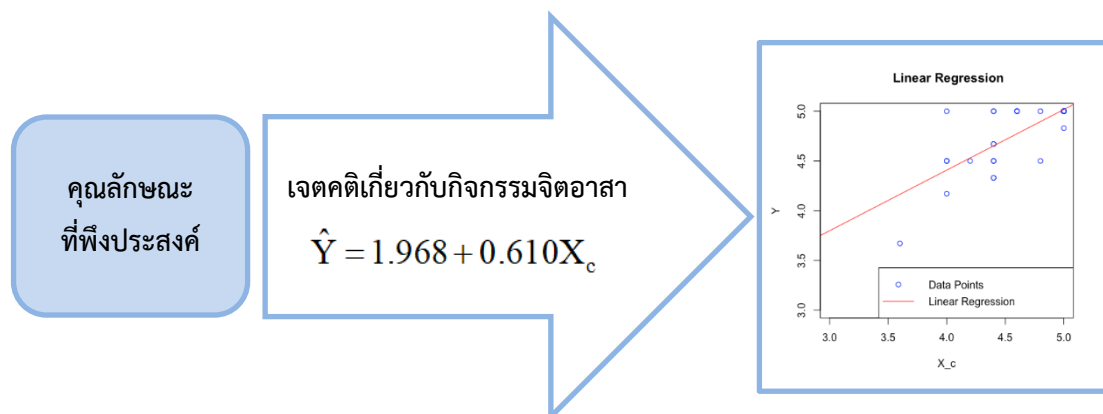
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมจิตอาสาช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและช่วยพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ส่งผลให้มีความคิด ความรู้สึก หรือเจตคติที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sherif & Sherif (1967) ที่กล่าวไว้ว่าเจตคติเกิดจากการเรียนรู้ โดยมีความสัมพันธ์กับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางสังคมประกอบกับบุคคลมีความคิดเกี่ยวกับตนเองรวมอยู่ด้วย การเปลี่ยนแปลงเจตคติจะเกิดขึ้นเมื่อมีการขัดแย้งระหว่างเจตคติเดิมของตนกับข้อมูลใหม่ที่ได้รับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ชลธิชา ชลสวัสดิ์ และคณะ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ซึ่งพบว่าพฤติกรรมจิตอาสาที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อจิตอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.010 และสอดคล้องกับ

ระพินทร์ โพธิ์ศรี และคณะ (2558) ได้ทำการศึกษาระดับเจตคติต่ออาชีพครู ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่ออาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2555 ผลการวิจัยพบว่า ระดับเจตคติต่ออาชีพครูระหว่างวิชาเอกและชั้นปีมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับเจตคติต่ออาชีพครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 มีจำนวน 5 ปัจจัย เรียงตามลำดับดังนี้ กระแสความนิยมเรียนครู เกรดเฉลี่ยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ชื่อเสียงคณะครุศาสตร์ ความมั่นคงในอาชีพครู และอาชีพผู้ปกครอง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา ดังนั้นคณะครุศาสตร์จึงควรจัดกิจกรรมจิตอาสา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครู

สรุป

ปัจจัยการจัดกิจกรรมจิตอาสา ได้แก่ ด้านรูปแบบกิจกรรมจิตอาสา ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และด้านประโยชน์ที่ได้รับมีอิทธิพลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 แต่จากการวิเคราะห์การถดถอยที่ละชั้นพบว่าการจัดกิจกรรมจิตอาสาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์สามารถอธิบายความผันแปรเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้ร้อยละ 55.200

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า เพศ สาขาวิชา และระดับชั้นปีการศึกษาของ นักศึกษาครูที่แตกต่างกันมีผลต่อเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นคณะครุศาสตร์ควรดำเนินการจัดกิจกรรมจิตอาสาสำหรับนักศึกษาครูที่มีรูปแบบที่หลากหลายและมุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากขึ้น

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การจัดกิจกรรมจิตอาสาด้านคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์และเจตคติเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความสัมพันธ์ เชิงบวกที่เป็นเส้นตรง ดังนั้นคณะครุศาสตร์ควรดำเนินการพัฒนากิจกรรมจิตอาสาโดยเน้น การเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมจิตอาสาอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่สำคัญ คือ ปัจจัยการจัดกิจกรรมจิตอาสาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ การพัฒนาการจัดกิจกรรมจิตอาสา โดยควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับ บัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอื่น ๆ และสำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมจิตอาสา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตให้เป็นบัณฑิตที่ดีและมี คุณภาพของสังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1. (2565). *โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน*.

สืบค้น 9 มีนาคม 2565. จาก <http://www.school.bpp1.go.th/>.

- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2565). สถิติจิตอาสาในประเทศไทย. สืบค้น 29 กรกฎาคม 2565. จาก <https://www.dop.go.th/th/known/13/1676>.
- ชลธิชา ชลสวัสดิ์, นาถสุตา โชติวัฒนากุลชัย และสุธิดา ชีระพิทยานนท์. (2563). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. *วารสารพยาบาล*, 69(2), 1-10.
- ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี, มานี แสงหิรัญ, อำนาจ สุวรรณสันติสุข, สุกัญญา รุจิเมธภาส และสมิตรา โรจนนิตติ. (2558). การศึกษาระดับเจตคติต่ออาชีพครู ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่ออาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2555. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*, 10(2), 104-112.
- วรพงษ์ วิชาญ และชัยธัช จันทร์สมุด. (2563). ความรู้ เจตคติและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*, 13(1), 68-75.
- ศิริพงศ์ พงษ์พันธ์ุ. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ*. กรุงเทพมหานคร: ฮาซัน พรินติ้ง.
- ศิริสุข นาคะเสนีย์, ชุติ ปัญจะผลินกุล และศศิวิมล โมอ่อน. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 9(1), 80-90.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2561). *พลังจิตอาสาโรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ*. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (1986). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Christman, L.P. & Counte, M.A. (1981). *Hospital Organization and Health Care Delivery*. Boulder, Colorado: Westview Press.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York, USA: McGraw-Hill.
- Kraft, R.J. (1996). Service Learning: An Introduction to its Theory, Practice and Effects. *Education and Urban Society*, 28(2), 131-159.
- Loudon, D.L. & Della Bitta, A.J. (1993). *Consumer Behavior: Concepts and Applications*. New York, USA: McGraw-Hill.
- Sherif, C.W. & Sherif, M. (1967). *Attitude, Ego-Involvement, and Change*. New York, USA: John Wiley and Sons.